

Todennäköisyyslaskenta kevät 2002, harjoitus 12

1. Määritä satunnaismuuttujan $X - Y$ tiheysfunktio, kun X ja Y ovat riippumattomia ja $X, Y \sim \text{Exp}(\lambda)$.

Vinkkejä: Merkitse $V = -Y$. Tällöin $\mathbf{P}\{V < 0\} = 1$. Laske satunnaismuuttujan V kertymäfunktio ja siitä V :n tiheysfunktio. Konvoluution avulla saat erotuksen Z tiheysfunktion. Tarkastele konvoluutiokaavaa käyttäessäsi erikseen tilanteet, missä $z < 0$ (eli $x < z$) ja $z > 0$.

2. Olkoon $X \sim \text{Tas}(0, 1)$. Laske satunnaismuuttujan $|X|$ tiheysfunktio.

Vinkki: Laskemalla ensin kertymäfunktion saat sen avulla tiheysfunktion.

3. Henkilöt A ja B ovat päättäneet tavata keskuskujalla (paikallisbussien pääte pysäkki). He lähtevät samaan aikaan busseilla pääte pysäkeiltä, A Noljakasta ja B Rantakylästä. Mikä on todennäköisyys, että

(a) ensin saapuva ei joudu odottamaan toista 10 minuuttia kauempaa,

Vinkki: Tarkoittaa siis, että olisi laskettava $\mathbf{P}\{|X - Y| \leq 10\}$. Käyttäen Lauseita 4.7.14 ja 4.7.15 saadaan jakauma, jota erotus $X - Y$ noudattaa.

(b) A saapuu ensin,

jos bussien kulkuajat ovat riippumattomia satunnaismuuttujia ja Noljakan bussin kulku aika noudattaa jakaumaa $N(25, 7^2)$ ja Rantakylän $N(30, 9^2)$.

4. Suorakulmion sivujen todelliset pituudet ovat a ja b . Mittauksessa tapahtuu virhe siten, että mittaustulokset ovat

$$a + X \text{ ja } b + Y,$$

missä X ja Y ovat riippumattomia ja noudattavat $\text{Tas}(-1, 1)$ -jakaumaa ja $a, b > 1$. Olkoon Z mittaustulosten aiheuttama pinta-ala virhe. Laske $\mathbf{E}(Z)$ ja $\text{Var}(Z)$.

Vinkki: Jos X ja Y ovat riippumattomia, niin myös satunnaismuuttujat X^2 ja Y^2 ovat riippumattomia, satunnaismuuttujat X^2 ja Y ovat riippumattomia ja satunnaismuuttujat X ja Y^2 ovat riippumattomia.

5. Olkoot X ja Y satunnaismuuttujia, joilla on varianssit. Osoita, että seuraavat ehdot ovat yhtäpitäviä

(a) $Cov(X, Y) = 0$

(b) $\mathbf{E}(XY) = \mathbf{E}(X)\mathbf{E}(Y)$

(c) $Var(X + Y) = Var(X) + Var(Y)$

Vinkki: $\mathbf{E}(X - \mu_x)(Y - \mu_y) = 0 \Leftrightarrow \mathbf{E}(X - \mu_x)^2 + \mathbf{E}(Y - \mu_y)^2 + 2\mathbf{E}(X - \mu_x)(Y - \mu_y) = \mathbf{E}(X - \mu_x)^2 + \mathbf{E}(Y - \mu_y)^2.$

6. Osoita käyttäen Määritelmää 4.9.1, että jos $Y = aX + b$, niin $Corr(X, Y) = 1$ tai $Corr(X, Y) = -1$.

Vinkki: Laske korrelaatio $corr(X, aX + b)$.

7. Olkoon X_1 ja X_2 riippumattomia satunnaismuuttujia siten, että $X_i \sim N(\mu, \sigma^2)$, $i = 1, 2$. Olkoon lisäksi $Y = X_1 + X_2$ ja $Z = X_1 - X_2$. Laske

(a) $Corr(X_1, Y)$,

(b) $Corr(X_2, Z)$,

(c) $Corr(Y, Z)$.